

14.2.1937.

ששון שב מבגדר. אליהו (אפשטיין) עוד נשאר שם.
נפגשו תחילה עם דאוד פשה חידר (סובי) שנפגש עם חיים ומשה
בקהיר. היה מיניסטר בממשלה שלפני הקודמת. בקשו ממנו
להפגישם עם חכמן סולימן. דאוד ביקש לא ללחוץ עליו (הוא
רק שב מקהירו) ונתן להם פְּעִנִים של אישים שונים. ששון הלך
למנהל מחלקת התעמולה חסין אל-ג'מיל (ששון הופיע כעחונאי,
ב"כ הסוכנות המזרחית שלנו), אפשטיין הופיע ב"כ דיילי הרולד
וחבר של החברה האסיאתית. ששון נפגש אצל אלג'מיל עם מספר
עחונאים. ג'מיל אמר לו שהממשלה העיראקית מעונינת בכך שהעם
היהודי המפוזר בעולם ידע תוכניותיה ושאיופותיה. ג'מיל נתן לו
רשימה של אנשים להיפגש אהם בעניני פועלים, מדיניות, כלכלה.
צלצל לאנשים אלה וקבע מועדים לפגישות. לפי עצה חידר סודר,
שאפשטיין וששון יראו אנשים שונים לא יחד. ששון ביקר במערכות
שונות והתראה עם עחונאים תומכי מססלה זו ותומכי הקודמת.
התאונן למה אינט מפרסמים ידיעות הסוכנות המזרחית - הנפוצות
בעחונים גדולים במצרים ובאירופה. ענו, שאינם מקבלים ידיעות
אלה וחודיעו רצונם לקבל ושאלו על שכר. ששון הבטיח לשלוח זמן
מה חינם ואח"כ ידברו על שכר. ששון שאל מדוע אין בעחוניהם
ידיעות מא"י. אמרו שאין להם כתבים בארץ, ושואבים ידיעות
רק מהעחונים שבא"י ומהידיעות שמקבלים ממשרד הועד הפלשתינאי.
הציעו לששון לכתוב בשבילם. הציג תנאי שיקבלו גם ידיעות על
הערבים וגם על היהודים בארץ. הסכימו ואמרו לו : -

קוראי עתונינו רבים מהם יהודים, ואם יהיו ידיעות
יהודיות ירבו הקוראים הערבים. ששון שאל אם יפרסמו
מאמרים של המוסדות היהודים בארץ - והיהודים ישלמו בעד
זה. הסכימו בתנאי שהמאמרים לא יפגעו בענייני הערבים.
התנצלו על פרסום ידיעות אנטי-יהודיות, כי יש רק מקום
ערבי. ששון שאל על עמדת הממשלה העיראקית בשאלת א"י -
והוכרר לו שממשלה זו לא מתעניינת בא"י - אלא בענייניה היא.
העתונאים אמרו שכבר איברו 17 שנה. שום תוכנית לא נתגשמה.
מימי הכיבוש לא נשתנה בעיראק שום דבר - והם רוצים עכשיו
לראוב לעצמם.

כשחזר ששון למנהל התעמולה וסיפר על השיחות -
אישר את העמדה הזאת. שפך זעמו על חברי הממשלה; וכיחוד
על יסין ונורי, שאגב שנאו זה את זה, ויסין היה שולח את
נורי לכל מיני שליחויות למען הפטר ממנו. ששון שאל ג'מיל
מה יחס אבן-סעוד לממשלה הנוכחית. ענה - שאבן-סעוד תומך
בממשלה זו. סיד כשבאה ממשלה זו חתמה עם אבן-סעוד על חוזה-
ידידות (במשך חמשה ימים). אבן-סעוד גם שולח בקרוב את בנו
פייצל לבקר את ג'זי. לקח את ששון לפחרי פשה אלג'מיל לארוחת-
ערב (גם הוא היה מיניסטר). היו שם עוד אנשים; קאסם חסן,
בן דודו של מיניסטר הכלכלה החדש, עורך עתון בגרדי (מכשלת)
"אהאלי", צ'ריק כמונה, ראש המפלגה הממשלתית החדשה (ג'מיעה
אל אצלח שעבי). שוחחו על המצב בארץ. שאלו מה יהיו מסקנות
הועדה המלכותית. פחרי פשה אמר שלדעתו לא יניחו המסקנות לא
דעת היהודים ולא דעת הערבים. את דרישות הערבים לא תמלא,

וגם לא תתן עליה גדולה, כמו שרוצים היהודים. הערבים היו צריכים להכיר ביהודים - יש חצי מליון ואין להתעלם מהם. שאלו (את ששון) אם היהודים יסכימו להוסיף בסני ועדה מחווכת של ערביי הארצות השכנות? ששון ענה בחיוב. סיפר להם על תביעת היהודים לשלחן עגול. התפלאו לשמוע שערבי א"י אינם רוצים לשמוע על שלחן עגול ועל פגישה עם יהודים. ששון סיפר על ערות ויצמן ועל התועלת שהתיישבות היהודים מביאה לערבים. פחרי שאל מדוע אין היהודים פונים למלכים הערבים. היהודים לא מרוצים אולי מהתערבותם, אבל התענינותם היא עובדה והיהודים היו צריכים לפנות אליהם. עורך האהאלי (עבר אל קאדר איסמעיל) אמר שהציונות היא תנועה אימפריאליסטית, יהודים קונים קרקעות ומנשלים ערבים. מה שאנגליה עושה במזרח - עושים גם היהודים. כשששון ניסה להסביר המפעל היהודי (באופן ערבי) ראה שאינם מבינים, והבטיח לשלוח להם חומר המסביר העניין. הם ביקשו לשלוח להם על קרקע וחקלאות, העשיה ועוד. ששון סיפר להם על הסכסוכים שבין הערבים בארץ - בין המופתי ועבדאלה (העיראקים נוטים לעבדאלה), המופתי ונשיבי ועוד.

בשעת השיחה שאלו מה דעתכם על סיפוח א"י למדינה ערבית על-מנת שהיהודים יהיו רוב בארץ, והערבים אז לא יחששו ליהגן מיעוט. ששון ענה - תשיגו מקודם הסכמת הערבים והמופתי. התפלאו - כלום לא ירצה המופתי בכך? ששון הסביר שהמופתי לא ירצה להיות תחת שלטון גזי או אבן-סעוד, כי הוא בעצמו

יש לו אמביציות להיות חליף ומושל. התפלאו. הוברר לשון
שאין הם יודעים המצב האמתי בתנועה הערבית בארץ.

השיחה נשמכה משש עד אחת-עשרה בערב.

ששון סיפר לאפשטיין על הפגישות האלה. הלכו
לחידר שיפגיש גם אפשטיין עם אנשים. אפשטיין ראה את הולט
(Holt) המזכיר המזרחי של הנציב הבריטי. הולט ביקש ממנו
לספור לו השיחות שיהיו לו עם העיראקים. עקיד אנגלי נהן לו
מכתב למנהל התעמולה. שש נפגש עם ששון - וששון סיפר למנהל
על גדולת אפשטיין - כסופר אנגלי חשוב ... מנהל התעמולה
סידר לאפשטיין פגישות עם מיניסטרים. אפשטיין נפגש עם מיניסטר
הכספים (גער פשה אבו-סומן-שיעי), מיניסטר הכלכלי - כאפל
צ'דורג'י (סוכי), מיניסטר החינוך (איבראהים - -) צ'דורג'י
מתיימר להיות סוציאליסט. הנוער דורש ממנו תיקונים סוציאליים,
אבל הממשלה מפחדת מבעלי הרכוש.

ששון נפגש עם סלים עבר-אל-רחמן מטול-כרם -

במעמד עתונאים עיראקים. סלים קסרג על הציונים וששון ענה לו -
והעיראקים הקשיבו. אח"כ נשאר סלים לברו - ושפך כל לבו בפני
ששון : מבשלת עיראק רודפת אותו, אוסרת עליו להיכבש עם עתונאים,
לעמוד בקשר עם קאוקג'י - ולשוב לארץ אסור לו. כסף מהארץ לא
שולחים לו והוא גווע מרעב. אביו לא מרוצה מפעילותו ושולח
לו רק מעט. וביקש מששון שישתדל אצל מוסדות ציונים שישיבו לו
רשיון לשוב לארץ, והוא מבטיח שלא יהיה נגד יהודים. ששון אמר

שאין לו קשר עם מוסדות ציונים, וגם לא יתכן שהיהודים יאמינו לו. סלים נשבע שיעמוד בדבורו. ששון שאל את סלים מה עשתה בעיראק המשלחת של עוני. סלים אמר לו שלמשלחת היה וויכוח גדול עם הממשלה העיראקית בשאלה הארי"ת. לא נכון שממשלות ערביות רצו לשלוח ועדה לא"י. הפיצו ידיעות אלה רק למען עודד ערבי א"י. ההצהרות שנחננו אנשי ממשלת עיראק היו רק כלפי חוץ - אבל לעזור אינם רוצים. ששון שאל מדוע אין ממשלת עיראק מעוניינת בא"י. סלים הסביר שעיראק נעשתה רק עכשיו עצמאית. הממשלות הקודמות עסקו בפרן-ערביות ולא דאגו לעיראק. ממשלה זו אינה רוצה להסתכסך עם אנגליה ורוצה לעשות לנפשה, כמו ממשלת סוריה. אבן-סעוד היה המיר עצמא"י, ואין לו אמביציה פרן-ערבית. הוא יודע שהסורים לא יחננו לו לשלוט עליהם, וכן גם עיראק. הוא למד מהנסיון של המלך חוסיין, ומפחד שאנגליה תפיל אותו.

סלים הוסיף על פגישת משלחת עוני עם הממשלה, שהממשלה לא תוכל לדון, אלא המשלחת חביא לה הצעה שתתקבל על-דעת אנגליה ותקפץ במידה ידועה את היהודים.

ששון שאל על הועידה המוסלימית במכה שהמופת רוצה לכנס. סלים ענה שהממשלה סירבה לשלוח צירים ורמזה לאנשים העוסקים בכך (אבראהים אלנאזי) שאינם מביטים בעין טובה על האנשים המספלים בוועידה. כי הממשלה אינה רוצה להסתכסך עם אנגליה.

למחרת הלך ששון למנהל מחלקת התעמולה ושאל

אוחו על העניינים שסיפר לו סלים. המנהל אישר הדברים והוסיף: אבן-סעוד כבר שלא יתן בשום אופן לכנס ועידה בימי עליית הרגל, כי זוהי טכס דתי, ולא יתן לערבב מדיניות. הוא מפקד שהממשלות שיש להן נחיינים מוסלימים יפריעו בעתיד בעד עליית רגל, וחג'ז חסכול בפרנסתה.

ששון נפגש אח"כ עם אוליוור. סיפר לש. על

מסרת בואו לבגדר. אנשיו באנגליה הסילו עליו לעמוד על כוונת עיראק ביחס לא"י ולהשפיע על סעוד חיסבת (ראש הועדה למען א"י) שלא יתן יד למהומות בא"י. היו לו ראיונות עם מיניסטר החוץ, עם סעיד חיסבת, עם מולוד מוחלס (איסתיקלאלי); עם קאוקג'י, עם עורך *Irak Times* ועוד. מיניסטר החוץ אמר לו שהממשלה העיראקית תמשיך בקו של הממשלה הקודמת ביחס לשאלה הערבית ותוסיף להתעניין בא"י (ששון סבור שזהו שקר). קאוקג'י אמר לו, שעם פרוץ מהומות ישוב מיד לארץ. סיפר לו על הנשק שנכנס לארץ מעיראק. סעיד חיסבת ומולוד משה סיפרו לו על מאמציהם בעיראק לסובת א"י, ואמרו שימשיכו בפעולה זו, וממשלת עיראק מביטה בעין טובה על פעולה זו. אולשוור פאמין שמסקנות הועדה המלכותית לא ירצו הערבים והמהומות תתחדשנה. לפני לכתו לעיראק נפגש בארץ עם המופתי, עוני נג'אג', ראגיב ועזת דרויזה. אח ראגיב הוא סבסל לגברי. המופתי הוא האיש היחידי האומר ועושה. המופתי הגיד לו שלא יסכים בשום אופן

להמשכת העליה באיזו מידה שהיא. לדעת אוליוור לא יחכן שלום בארץ. היתה לו שיחה עם שרתוק, וזה אמר לו שהיהודים לא יסכימו בשום אופן לפחות ממאה אלף עולים לשנה ... כתב רפורט לחבריו בלונדון ויפרסם בעהונים האנגלים דעתו.

לששון נודע (הדבר נודע לחוד גם לאפשטיין) שאוליוור ביקש ראיונות מהמיניסטרים. סלים היה המחווך שלו. ששון שמע באזניו כיצר מנהל התעמולה ביקש מראש-הממשלה ראיון בשביל אוליוור, וראש המיניסטרים ענה שאינו רוצה לראותו, כי אינו מתעניין בא"י. ששון שמע גם טלפון למיניסטר החוץ, ורק לאחר תחנונים הסכים לקבל אותו. שום מיניסטר אחר לא ראה אוליוור.

ששון ואפשטיין התענינו לדעת מדוע הרחיקה הממשלה את קאוקג'י לקרקוק. האנגלים אומרו לאפשטיין שהציר הבריטי דרש זאת - והממשלה שלה הסכימה לכך מיד. מנהל התעמולה אמר לששון שקאוקג'י רצה לארגן לווייה בבגדד בשביל יסין הסת, אחד האנשים מסר זאת לממשלה. החרימו הכרוז של קאוקג'י. אסרו צירי הפרלמנט שנחאספו עם קאוקג'י, וברשו את קאוקג'י. הוא עומד תחת השגחת המשטרה ואסור עליו לעסוק בפוליטיקה.

ששון נפגש עם מזכיר הפרלמנט מחמור אל-סעיד. מפיו נודע לו שלעבדאללה (בעבה"י) יש השפעה בממשלה הנוכחית בעיראק.

ש. נפגש עם איסטון קאסט חסן, בן-דודו של מיניסטר הכלכלה. סיפר לו על התעמולה הגרמנית בעיראק (הולט אישר

חדברים לאששטיין). הקונסול הכללי ברובה (היה פעם בארץ) עבר בכל ימי המאורעות בקשר עם סעיר חִטְבַּת וסלים עבל אל-רחמן. בימי הממשלה הקודמת היו כמה עתונים ערביים כותבים בעד גרמניה ונגד היהודים (אלעלם אל-ערבי, אל-צבאח). כל פקידיו הן בחירות גרמניות, היושבות בבתי-מלון כבגדד. תפקידן להחידר עם הערבים ולהשפיע עליהן ולרגל את הנוסעים. צעירות אלו מבקשות גם בבתי מיניסטרים ופקידים ומתחדדות עם נשיהם. המהפכה בעיראק הכתה את הממשלה הגרמנית מכה ניצחת. עם בוא הממשלה החדשה נאסר על הפקידים לבקר במסיבות הקונסול הגרמני.

ששון נפגש עם יו"ר אגודת הפועלים סאלח אל-קזז. אגודתו מונה, לפי דבריו, 10.000 איש: פועלי רכבת, עיריה, מחכת ועוד. הממשלה הקודמת התנגדה לתנועת פועלים. הממשלה החדשה תומכת בה, והוציאה כבר כמה חוקים להגנת הפועל. הוא התעניין בהסתדרות האר"ית. ששון סיפר על מפעלי ההסתדרות, וקזז ביקש להמציא לו חומר. ששון הציע שיבוא ציר מההסתדרות לעיראק. קזז קיבל הצעה זו, וביקש לחכות עד לאחר הבחירות לפרלמנט, כי אז הבטיחה הממשלה לתת לפועלים עזרה רבה.

מנהל התעמולה הציע לששון לקבל את קאסם חסן ככתב עיראקי ל"סוכנות המזרחית". וקאסם קיבל על עצמו לשלוח ל"סוכנות" פעמים בשבוע ידיעות שממשלה עיראק רוצה בפרסומן (יקבל שש לירות לחודש), ישלח גם לששון בכל שבוע רשימה מפורטת על המצב הפוליטי בעיראק (לא לשם פרסום). הוא גם ידאג לפרסום ידיעות הסוכנות המזרחית בעתוני עיראק.

מצב הממשלה והאופוזיציה : מותם של בעפר ויסין החלישה
האופוזיציה, אבל לא נעלמה. כעת מפחדים מהממשלה. הדיקטטורה
נשענת על הצבא, המלך והנוער. הממשלה הקודמת היתה מדכאת את
הנוער. שלחו ללמוד רק קרוביהם שקיבלו כל המשרות. הקורופציה
ששטה מקודם - נחסלה (...)

עמדת האנגלים לממשלה : כבדו וחשדו. יורעים
השפעת הממשלה, אי-רצונה עם ממשלות זרות, אבל מסילים
ספק באריכות ימיה של הממשלה, ומשום כך אינם רוצים להתקשר
יותר מדי, מחשש האופוזיציה שתגיע לשלטון. הפקידים האנגלים
העובדים בממשלה תומכים בממשלה זו, כי היא יותר ישרה, ומשפיעים
בכוון זה על הצירות האנגליות. - לממשלה זו קוראים ממשלה-
סיעוטים, כי היא תומכת בכל מיעוט. היהודים שמחים לממשלה זו,
וכן גם המיעוטים האחרים.

5.3.1937

י.ג. - בת"א גמרו שמונה מדריכים מ"הנוספים" וישלחו לנקודות
הדרום בחור מדריכים ליריה. גמרו בהצטיינות. אופנו על-ידי
הצבא, נחמנו לקרופורליס. חצי משכורתם יקבלו מהסוכנות, חציה
מהממשלה. הוסיפו להם שתי לא"י לחודש.

בקרב יקבלו 70 איש לסרפנו בשביל קורס בחור

N.O.D. בנתניה יש מחנה של 70 איש (50 מעמק-חמר, 20
משומרון). קצין הצבא העמיד לרשותם שלושה צריפים וחצי מטבח
שלו. המורים הם סרג'נטים.

בחיפה יש מחנה של 25 - מאומנים ע"י הצבא. גם הם

יהיו מדריכים.